

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. — Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, 1/2 strani K 16.—, 1/4 strani K 8.—, 1/8 strani K 4.—, 1/16 strani K 2.—, 1/32 strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inserate) uredništvo in upravnštvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnštvo je v Ptuj v gledališkem poslopju. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpsati.

Štev. 18.

V Ptuj v nedeljo dne 3. septembra 1905.

VI. letnik.

Zakaj peša vera?

(Konec.)

Drugi dan napotil sem se po kosilu proti Tekáčovem. Bilo je zelo vroče in želel sem si toraj po primerno kratkem času senco in en kozarec vina. Pridem do neke gostilne ob cesti in si naročim osminko vina z kisló vodo. Pri drugi mizi sedi več mož, kateri me niso takoj zapazili, imeli so namreč zelo glasen pogovor o politiki in so očitno grajali, da se mašniki vtikajo v politiko in da se dostikrat vsega upliva na prižnici v spovednici in pri drugih priložnostih poslužujejo. Še le-ko pride zopet en nov kmečki gost, me je ta družba zapazila in se nekaj umirila.

Ravno došli gost naroči si pol litra vina in pravi: „Šel sem pogrebščino plačevat, pa napravili so mi veliko prevelik račun; bral sem enkrat v Štajercu o neki knjigi „Štolnina“, kupil sem si jo ker samo par soldov stane in zračunil sem si do vinarja koliko imam za plačati, a naš gospod stem niso zadovoljni hočejo celo petkrat več, to pa jaz nisem hotel plačati, vsak človek ima za zaslužek postavo in se more po njej držati zakaj pa bi duhoven, kateri vedno o odrtiji, goljufiji, požeruštvu in drugih enakih grehah pridiguje, zakaj pa bi ravno taki smel krivičen denar tirjati!“ „Prav imaš“, poreče stari mož, „le dobro se drži če Te bodo tožili, vsaj hvala Bogu tudi naši sodniki že spoznajo, da ni vse zlato, kar se sveti. Omenjena knjižica se sklicuje na postave, katere so še danes v veljavi in toraj je vsak vinar, katerega far čez pravo takso zahteva krivičen, zato pa je tudi stari pregovor da farški denar ne prinese žegna, ker je pogosto veliko krivičnega poleg.“

„Prav maš Anza“, poreče drugi, v Kotu sedeči mož v sredni dobi, „tudi naš fajmošter ali kako se imenujejo nadžupnik so z Rogačko grajšino v večni zvezi. Imeli so lani velik proces zavoljo nekih bolnih volov, pa so zgubili tožbo v Rogatcu in v Celju, nazadnje mogli so zelo globoko v žep poseči. Potem so zopet z gospodom sodnikom nekaj imeli, kjer so zopet tega krajšiga vlekli in zdaj jili ima dr. Mravlag v roki zavoljo pekovega Nadeka, saj več zavoljo tiste brvi, katero so oni s pomočjo kostremškega župnika podrli.“ Ravno pride natakarca in me prijazno vpraša če mi še sme eno osminko prinesiti. „Hvala, plačal bom, moram še naprej.“

Dalje sem se v gostilni zamotil nego sem hotel, toraj zdaj naravnost proti Podplatu; mislil sem jo še proti Kostivnici, pa bo že pozno, ker hočem z vlakom nazaj na Slatino.

Doide me deklica, ki nese nekaj jajc na Podplat na predaj. Lepo me pozdravi in ker nisem vedel kaj žnjo govoriti, jo vprašam če je bila zadnjo krat pri šolski maši. Ona odgovori da ni bila, kajti župnik so sicer sv. meše oznanili za celi teden, pa so že v ponedeljek nekam odišli in še le v soboto večer domov prišli, ni bilo torej ne šolske maše, ne krščanskega nauka. Začuden jo vprašam v kateri fari da je doma ona mi poreče pri Sv. Petru na Medvedovem selu. Spomnil sem se zopet na Štajerca in zopet sem mu mogel prav dati, da skrtači take mrzle farje.

Ko dospem v Podplat, bilo je še čas do vlaka. Pogledam si lepo kapelico tik ceste in potem se vsedem v prijazni vrt gostilne Kupnik.

Stalo je precej živine pred gostilno in zvedel sem, da je bil v bližini sejem. En pogled skoz okno

me je podučil, da je pravej pivcev v gostilni; zani-mala me je pa družba pri eni mali mizi pri oknu. Poslušal sem toraj njih pogovor. Zagoreti mož z fajfo v ustih udari po mizi, in pravi, to pa ne sme biti, spoved je skrivnost in to ne sme biti, da bi spovednik koga silil, da bi mu pri spovedi obstal, da je krivo prisegel. Bila je velika vreša, eden to drugi to trdoč, pa toliko sem zastopil, da je v Šmarji pri Jelšah neki kaplan, kateri baje zelo rad z damami občuje, pri neki spovedi za sveto leto lani enega moža silil, da naj obstoji, da je ob priliki procesa zavoljo nekih bolnih volov proti križovskemu nadžup-niku krivo pričal in da sploh pri spovedi moškim le pod tem pogojem odvezo da, da spovedanec ob-ljubi, da ne bo več Štajerca bral.

Z glavo maje zapustim vrt in hitim na kolodvor in vlak je tudi tukaj.

Vstopim v kope 3. razred, ko mi nek popotnik prijazno reče v onem kopeju so g. župnik od Sv. Petra, Sparhakl, znabiti greste rajši tja.

Hvala mu porečem velja tukaj, vrata so bile od-prta in slišal sem deloma tudi videl sem mojega kolega, pravil je ves čas od svoje bogate nečakinje.

Ko na Slatini voz zapustim, izstopil je tudi gos-pod Sparhakl in mahal proti neki vili, drugo jutro pa sem ga videl nazaj mahati proti kolodvoru. Uboga se mi zdela je taka fara, pa zvedel sem, da je dostikrat gospod tukaj.

Dragi moj tovariš oče N. zvedel sem še od neke dninarce, katera je bila slučajno upijanjena strašne reči povedala iz neke kaplanije od neke zofe, od lojtre in več tacega ščim sploh nočem tvojega mislega srca mučiti; tudi neka gostilna z žensko postrežbo kakor ena klet so priče, zakaj vera peša.

Podal bi se še rad nižje Rogatca, pa zvedel sem, da ležijo tam Žetale. Lahko ugoniš, zakaj da taj ne grem. Tam je Šlamberger našo stanovko čast s strašno živinsko nečistostjo oskrnil. Beri častiti oče napredne časopise najšel bodeš v vsaki številki, kaj da delajo mašniki, gotovo ne v prid naše sv. vere. Misli na patra Mayrhofer v Gradcu, na kaplana kateri je hotel svojega župnika pri daritvi sv. maše zastrepiti in ta strupena kača še se je dolgo v našem zvišanem stanu pomikala. Pojdi z mano, blizo prijaznega trga Konjice najšla bodeva zajčki samo-stand, neme stene bi ti rade povedle, kaj se je svoje-časno tam godilo. Čast in slava cesarju Jožefu, ka-teri je ta oltar pekla razdjal. —

Sivolasi starček si obriše solze izza oči in vzklikne proti zvezdnatem nebu: „Vsegamogočni usmili se me in pokliči me na račun. Zdaj vem, zakaj vera peša. Po takem ni se temu čuditi. To je samo v enem okraju, gotovo se godijo v drugih okrajih še morebiti hujše reči, moj Bog kaj še bo.“

Shod klerikalnih hujskačev v Mariboru.

Dne 3. in 4. septembra t. l. vršilo se bode v Mariboru zborovanje kršč. socijalne zveze. Noben

mladenič, pravi „Gospodar“ ne sme manjkati. (Zakaj pa te stare ne vabi, dobro ve, da na tako lumpa-rijo ne bi dobro odgovarjali.) Na stotine prišlo bo baje navdušenih klerikalčkov k temu zborovanju. „Slovenski Narod“ svari pred obiskom ter reče, da bodo k temu shodu duhovniki zbobnali svojih backov. Tudi mi svajimo, ter rečemo: „Napredni mladenič, ostani doma in ne pojdi v Maribor oslarij poslušat.“ „Štajerc“ je kot dober prijatelj generala shoda dr. Korošca tudi dobil vabilo in celi vapored in prog-ram ter o vseh govorih, ki se bodo držali, izvle-ček in tudi imena govornikov nam je povedal. Slu-šajte toraj bralci, kako se bode cel shod in sloves-nost vršila. Popoldne 3. septembra bo sprejem udelež-nikov, ki bodo od „vseh strani“ prišli. Sprejemni komitej že čaka v čakalnici, sami dohtarji. Danes so v gospodsko-narodni obleki z belimi bregušami, na-mesto cigare kadijo kratke pipice in na glavi imajo gosposki cilindri, visoki, z nemškimi mariborškim biksom nabiksani škornji se že od daleč svetijo in beli frak zmisli nas na nekdanjo nošo naših vojakov. Kdo pa je pri tem komiteju? Dr. Pipuš, Dr. Glaser, veliki dr. Dečko, poslanca Roškar in Robič, dr. Jurij Hrašovec, dr. Omulec in nekaj debelih župnikov in slokih kaplanov. Naenkrat prikadi vlak in general shoda Korošec pozdravi prišle, komitej da znamenje in burno ploskanje se bo začelo, tako, da se bo hotel podreti kolodvor. Sedaj vrstijo Korošec navzoče. Najpred debele farške kuharice, potem pridejo druž-benice potem fanti iz bratovščin nazadnje pridejo drugi „neaktivni“ klerikalci. Med posameznim raz-deljeni so oficirji duhovniki in šarži mežnarji in or-ganisti. Korošec pregrae se z velikim rudečim pla-ščem in komandira: „Naprej, stopaj, muzika špilaj!“ Pa ker muzika ne špila, zmisli se hitro, kak hakele da z godbo ima, on se obrne in reče, nič ne de, če nimamo muzike, Mariborčani so nam jo prepovedali. Kaj so pa zadi za gospodi na vozu, ki ga vlečejo 4 osli, in na katerem je toliko flašic in pocenlablnov. To je saniteta shoda. Če postane podoč enemu slabo, takoj dobi od zdravnikov sanitete malo Hutarovega „kräuterlikera“ in nekaj Ornikovega pocenlablna za pokrepčanje. Saniteta obstoji iz samih izvrstnih zdrav-nikov, dr. Kristan, dr. Tiplič, dr. Gregorec in dr. Cloupek. Na zadnjem vozu pride tren z Ornikovimi kolači. Te so v Ptujju kupili, ker pride ceneje in „Narodni Dom“ tudi nima za vse udeležnike dovolj jesti. Tako pomikale bodo se vrste v „Narodni Dom“, kjer bodo zginile in hitro bodo vrata zaprli a vendar „Štajerc“ bo notri smuknil in vse poslušal in verno gledal. Črez nekoliko časa prišli bodo spet udeležniki vun, da si pogledajo mesto Maribor. Korošec peljal bo družbenice in farške kuharice, pardon farške ku-harice in družbenice k svoji palači, da si jo ogle-dajo, pa le od zunaj. Vstop dovoljen je le po noči. Mladenci prišli bodo skoraj domov, v mestu diši preveč po Nemcih in vsa poslopja so od Nemcev nareta, to jih v oči bode in raje grejo domov v Na-rodni Dom, da si operejo ušesa, da bodo pri veli-kem koncertu ob 5. uri bolje slišali. Komaj

enkrat udarila bo ura pet in „velikanski koncert“ se bo pričel.“ Hajdinski tamburaši pod komando nadučitelja Podobnika bodo nastopili in pridružili se jim bodo še drugi tamburaši, da bo „verstärkte Kapelle.“ Petja seveda tudi ne bo manjkalo in znani slomškarici Stupica zapeli boste, kak pojejo angeljci v nebeškem „prikletu.“ Klaviršpilo bo seveda general Korošec, framski župnik Muršec pa bo dajal takt. Kritiki koncerta, (ki bodo seveda morali hvaliti v prvi vrsti tamburaše,) bode kaplan Gomilšek in župnik Žmavc iz sv. Benedikta. Debeli mali Medved godrnjal bo pohvalno med koncertom in stem spodbujal pevce in muzikante. Koncert trajal bo precej dolgo, do teme. Polno hvale leže se vse spat. Tiha noč. — — Narava spi, muzikanti in pevci spe, tudi družbenice in fanti od bratovščin. Tudi ti oče in mati doma mirno spi, tvojim otrokom v Mariboru se nič ne bo zgodilo. General Korošec razpostavil bo krog tabora straže, oficirji in on dobro bodo budili in vse bo varno pod plaščem generalovim. Kje bo spala mladina, ne vemo, a ta vemo, da varno. Rano zjutraj zaigrali bodo še zaspani in še malo od vinca navdušeni tamburaški muzikantje budilnico, hitro bo vse po koncu. Ob 8. dopoldne bo 1. zborovanje. Črez stanovsko in mladeninsko organizacijo govoril bo seveda general Korošec. „Mladina, mladina, mladina“ bo se slišalo iz govora, tebe kmet ne bo imenoval, ti si prebrisan, tebe niti ne bodo hoteli pri zboru. Črez izdajanje in razširanje časopisov govoril bo sodnijsko znan ovađuh dr. Brumen in nadučitelj Skrlec iz Sv. Andraš v Sl. Gor. Regimentne, goreče besede bo govoril; nazadnje pa bo se napihnil in zaklical „berite Štajerca, Štajerca, Štajerca.“ Temu govoru sledilo bo splošno navdušenje. Kako je organizovati branje časopisov povedala bosta prijatelja Štajerca poštar Koser in poštar Škerlec. O socialnih kurzih govoril bo urednik Križman in Kosi, ki je bil pri okrajnem zastopu v Celju kot sekreter. Poduk o knjigovodstvu dal nam bo prelat Drozg iz Prage, ki je milijone kmečkega denarja v svoj žep vtaknil in zato dobil 7 let težke ječe. Za njim govorili bodo nekdanji načelniki konzumov, in vsi zapeljivci ljudstva, posebno župnik Kralj iz Leskovca bo na dolgo in široko razlagal, kako se morajo knjige voditi, da se pride ob kant. Za zahvalo kazalo bo vkanjeno ljudstvo debele palice, z klici „fej vas bodi“, pa samo iz navdušenosti. Dr. Dečko govoril bo resne besede o higijeni. Njegov govor nadaljevali bodo zdravniki od sanitete, Cloupek, Gregorec, Tiplič in Kristan. O zakondajstvu poročal bo hofrat Ploj a z njegovimi besedami se ne bo strinjal dr. Slepč in malo bo manjkalo, da se ne bosta za lase prijela. Dr. Dečko in dr. Pipuš pomirila jih bosta slednjič in Hrašovec bo potem izjavil, da bo o tej točki pri zborovanju drugo leto potem govoril nekdanji načelnik okrajnega zastopa Zelenik. Kot domače in društvene knjižice priporočal bo učitelj A. Kosi svoje imenitne „zabavne knjižice“, drugače mu baje zgniliyo pod streho, ker mu jih do zdaj nikdo ni hotel kupiti. Kot uzor društvene zabave

zaplesal bo murski sokol z polnimi litrskimi flašami v rokah kolo okrog pečenega prašica. Iz same bratovske navdušenosti bodo se začeli tako objemati, da bo po zabavi poklicana saniteta, da jim obveže krvave glave. Župnik Kunce in kaplan Stuhec govorila bosta za vzgojitev narodnega petja in nazadnje bosta zapela: „Midva sva fanta z naklno, naklno, pijema rada z fraklno, fraklno i. t. d. Ravnatelj semenišča govoril bo o vzgoji voditeljev in nazadnje bojo prišli do sklepa, da bodo najboljši voditelji spričani gimnazijci, ti imajo baje debelo kožo in te ni mogoče tako hitro v rog zagnati. Ti bodo tebe kmet rešili vseh skrbi. Ob 12. uri znašli se bodo spet vsi pri obedu; mnogo jih je namreč že med govorom odišlo na kak glažek. Jedli bodo župo brez imena, v kateri bodo plavali frankfurtarji, pečenka bo meso „nemčurov“, ki so jih klerikalci raztrgali. Melšpeis bo drugo leto, sedaj je premalo denarja. Vino bo po zbircah pri nemcih v Halozah nafahtano, pivo pa isto, ki ga je moral Kukec kar 50 hl, ker je bilo pokvarjeno, proč vrči. Kot pijačo za korajžo priporočal bo general Korošec posebno mladeničem „pristen ptujski šnops“ od Hütera, Makslna ali Kaisera. Da bo bolje teknil razdelaval bo kolače in kiflice od svojega prijatelja Ornika. Popoldne ob 2. uri bo drugo zborovanje in govoril po čez vzajemnost socialnega dela in o duho vzajemnosti prvi urednik „Slovenskega Naroda“, kateri je telegrafično bil poklican, da bo kot znan prijatelj Korošca in njegovih oficirjev čez to točko referiral, kajti župnik Mažir, ki bi po Korošecovim načrtom moral to govoriti, je nekam zginil. Agent „Slavije“ govoril bo o zavarovanju in toplo bo priporočal vsem udeležnikom zavarovanju proti mačaku ali kocenjamru. Daljša točka je boj proti alkoholizmu. (Jo, jo in to pride tako kasno, ko se je že toliko vina, šnopsa in narodnega piva spilo.) Ker že jih mnogo radi prevelikega boja proti alkoholizmu ne bo poslušalo več dovolj pazljivo, sklenilo se bo, da bosta čez to točko govorila pri prihodnjem shodu župnik Kralj in urednik Križman, znana sovražnika vsake opojne pijače. O skrbi za izseljence govoril bo dr. Brumen in rekel bo med drugim, da se je on tudi večkrat ravno nerad na Krajsko preselil, in kako ga je veselilo, da se nanj zmislil Štajerc v tujini in ga tamkaj najtopleje priporočal in skrbel, da se mu je dobro godilo. Zato je pa vedno rad prišel domu, v rojstno mestice svojega preljubljenega „Štajerca.“ „Štajercu“ se ima baje zahvaliti za dobre juhe, za ričet in kašo, ki je na Kranjskem jedel. Žitalski kaplan Slamberger, prasec v talaru, se bo kaj toplo zavzel za varstvo žensk, posebno mladih nepohujšanih družbenic in glavni govor bo „ne dajte se zapeljati, čuvajte svojo nedolžnost posebno pred duhovniki.“ O tej točki rado bi še nekaj župnikov govorilo pa „Štajerc“ začel bo tako hudo zevati, da bodo sprevidli, bolje je, da storijo skoraj zborovanju konec. Koroški zveličar dr. Brejc bo na nasvet zdravnika dr. Kreft-a iz zdravstvenih vzrokov klical, naj se govori o zadnji točki „Zveza“. Ker pa bodo že zaradi preveč užitega piva